

95873934-8	10/11/2025	ישראל היום! - כותרת	עמוד 16	1	51.25x37.81
בנימין זאב הצל - בהקשר לציונו - 80790					

החרפה שאינה מרפה :

החרפה שאינה מרפה

אמנון לורד ופרופ' מעוז עזריה

50 שנה עברו מאז ההחלטה המבישה באו"ם, הקובעת כי ציונות היא צורה של גזענות ● אותה החלטה - החרیגה ביותר שהתקבלה נגד ישראל, שאף בוטלה לאחר מכן - היתה מהמבשרות על הצפוי לנו בזירה הבינלאומית ● "העולם מוכן לשנוא את היהודים, לעשות דה־לגיטימציה ודה־הומניזציה של יהודים, ממסגרים אותנו כאויבי העולם", אמרה לפני עשרות שנים השופטת הדסה בן עתו על החלטת האו"ם, מילים שנכונות שבעתיים בימינו

יש תאריכים מועדים בלוח השנה הלאומי שלנו. ט' באב הוא יום של חורבן. בלילה של 9–10 בנובמבר 1938 ביצע המשטר הנאצי את הפוגרום ביהודים בגרמניה ובאוסטריה, שזכה לכינוי "ליל הב' דולחי". ב־10 בנובמבר 1975 קבעה עצרת האו"ם ברוב קולות גדול כי הציונות, התנועה שנולדה כתגובה לאנטישמיות, היא גזענות. לא היתה זו עוד החלטת גינוי ליישראל, או החלטה שאישה החלטות אנטי־ישראליות קודמות. החלטה זו – 3379 למניין החלטות העצרת –

ערפאת נואם באו"ם צילום: 017/GettyImages

היתה בגדר חציית קו פרשת המים. היתה זו הכרזה חרימשמעית שמדינת ישראל, היא מדינת היהודים, אינה לגיטימית, מכיוון שהאידיאולוגיה שעליה היא מושתתת – הציונות – אינה לגיטימית.

כך קיבל האו"ם את אחד היסודות האידיאולוגיים של בריתה"מ הקומור" ניסטית, ששללה את הציונות ואת היהדות. הוחלט כי העיקרון המכונן של המדינה היהודית – ההגדרה העצ" לאנטישמיות, היא גזענות. לא היתה זו עוד החלטת גינוי ליישראל, או החלטה שאישה החלטות אנטי־ישראליות קודמות. החלטה זו – 3379 למניין החלטות העצרת –

מניע נוסף למהלך הסובייטי היה הלחץ האמריקני־ישראלי לפתוח את שערי בריתה"מ לעליית יהודים. שפע של פרסומים פסכרומדעיים ופמפל"טים אנטי־ציוניים שפירטו את פשעי הציונות ומדינת ישראל, ראו אור כמז"סקבה. פרסומים אלה תורגמו לעשרות שפות. הרעל האנטי־ציוני היה חלק מהאינדוקטרינציה של כל מי שהיה חדרש ודרחו את הקומניזם הסובייטי, אך לא יצאו מתחום כוח המשיכה של

המערכה הגלויה נגד הציונות באו"ם העבירה הילוך עוצמתי מייד לאחר מלחמת יום כיפור. התקבלה החלטה ב־14 בדצמבר 1973 נגד האפרטהייד בדרום אפריקה היתה מהלך מתוחכם, כי הדבר אילץ מדינות באפריקה שהיו חלק בלתי נפרד ממחנה ה"בלתי מודעות", ובדאשן מצ"רים, תודו ואינרוניות. האינטרס הער" כי היה ברור. האנטי־ציונות, שהפכה למסוכנת יותר מהאנטישמיות הר" גילה, היתה הדבק שחיבר את חברות הליגה הערבית מאז כינונה. המעור" בות הסובייטית היתה ביטוי למערכה תעמולתית קיצונית שיזמה בריתה"מ מאז מלחמת ששת הימים.

מחנה השלום חסה תחת השפעת מוסקבה, והתעמולה הזאת חלחלה גם לאותם אלו שהרימו את דגל השמאל החדש ודרחו את הקומניזם הסובייטי, אך לא יצאו מתחום כוח המשיכה של

פיתוי השייכות למחנה השלום.

אך המערכה הגלויה באו"ם נגד הציונות העבירה הילוך עוצמתי מייד לאחר מלחמת יום כיפור. בשורה של החלטות שקיבלה העצרת, משטרים ומדינות סומנו כגזעניים או ככאלה שיש להתנגד להם. ב־14 בדצמבר 1973 התקבלה החלטה 3151 נגד האפרטהייד והציונות כצורות של גזענות.

כריכת הציונות עם משטר האפי"רטהייד בדרום אפריקה היתה מהלך מתוחכם, כי הדבר אילץ מדינות שהתנגדו לאפרטהייד אך לא דווקא לציונות להצביע בעד ההחלטה, כדי שלא יתקבל הרושם כאילו הן תומכות באפרטהייד. העיתונות העברית לא הבחינה בהתפתחות המראיגה הזאת, ואפשר להבין למה: אלה היו ימי הכאב והאבל שלאחר המלחמה, וכולם עסקו בבחירות שועדו לסוף אותו החדוש. הסחף באו"ם לרעתה של ישראל היה רדמטי. בנובמבר 1974 הווי"מנהיג אש"ף, ערפאת, להופיע באו"ם, והוא נאם כשהוא חמוש בא"קרה. סדרה של מגהיפיגועים היכתה בישראל. בשלהי יוני 1975 נערכה בחסות האו"ם ועידת הנשים במקסיקו סיטי. בעת שנאמה לאה רבין, רבות מהמשתתפות עזבו את האולם. בסיום הדיונים הצהירה הוועידה: "שיתוף פעולה ושלום בינלאומיים מחייבים שחרור לאומי ועצמאות, חיסול הקי"לוניאליזם והניאקולוניאליזם, כיבוש

השופטת הדסה בן עתו

זר, ציונות, אפרטהייד וכל צורה של אפליה גזעית".

בישראל מבינים

לראשונה הופיעו תגובות של אכזבה וכעס בעיתונות העברית. ב"על המשי"מר", ביטאון מפ"ם, נכתב כי כריכתה של הציונות ביחד עם אימפריאליזם, קולוניאליזם, אפליה גזעית ואפרטהייד היא בגדר "אשוויץ רוחני". חיים גורי אבחן ב"דבר" כי ההחלטה שמקדמות מדינות ערב מכונות להחרבת המדינה, שפירושה החרבת עם – ג'נוסייד. מצעד ההחלטות האנטי־ישראליות נמשך. מועצת הארגון לאחדות אפריקה קיבלה החלטה שלפיה ל"משטרים הגי"זעניים" ב"פלשתינ הכבושה", ברודיה (לעתיד זימבבואה) ובדרום אפריקה יש שורשים אימפריאליסטיים משותפים. שרי החוץ של המדינות הבלתי מזדהות

ד"ר מאיר רוזן צילום: 017/GettyImages

התכנסו בלימה, בירת פרו, באוגוסט 1975, והכריזו כי הציונות היא איום על שלום העולם וביטחונו. הוועידה קראה למדינות העולם להתנגד לאידיאולוגיה העיונית. ישראל יכלה להתנחם בכך

שיאו של התהליך הגיע בהחלטה שהתקבלה ב־10 בנובמבר 1975 על ידי העצרת הכללית, שקבעה כי הציונות היא גזענות. בניגוד להחלטות קודמות, החלטה זו, שאותה הציעו 25 מדינות, התמקדה בציונות ובה בלבד. 72 מדי"נות הצביעו בעד ההחלטה ר־35 התנגדו, וביניהן מדינות מערב אירופה. שגריר ארה"ב באו"ם רניאל פטריק מויניגהאן הכריז כי ארה"ב לא מכירה ולא תסי"כים להחלטה המגונה של האו"ם. קשה להאמין שמוויניגהאן, תומך ישראל מר

בהק, היה מבכירי המפלגה הדמוקר"טית. חיים הרצוג, שגריר ישראל באו"ם, הצביע על הסמיכות ליום השנה לליל הברדילה, ובאקט דרמטי קרע את הצעת ההחלטה: "עבורנו, העם היהודי, אין זו אלא פיסת נייר, ואנו נתייחס אליה כך". ב־1991, לקראת ועידת מדריד, העי"צרת הכללית קיבלה את ההחלטה 4686, שביטלה את ההחלטה מנובמבר '75. כיום ברור שביטול ההחלטה היה פור"מלי בלבד. החלטות ועידת דרבן בס"פטמבר 2001 העניקו תגופה מחודש"ת לתפיסה הסובייטית־ערבית נגד הציונות ומדינת ישראל, אף שבריתה"מ כבר לא היתה קיימת. ודעי הרעל נבטו ונפוצו במערב.

"מוסקבה ניצחה"

הצעד המכריע לקראת החלטת נור"במבר '75 נעשה עשר שנים קודם, בכמה אירועים באו"ם לאורך השנה. ד"ר מאיר רוזן היה אז יועץ משפטי של המשלחת באו"ם, ועסק בעיקר בנושא זכויות האדם, שמבחינת ישראל פיי"רושו הראגה ליהודי בריתה"מ. באותה עת הצטרפה למשלחת גם השופטת הרסה בן עתו, שהושאלה מביהמ"ש המחוזי בתל אביב למשרד החוץ. היא התמחתה בחקר הפרוטוקולים של זקני ציו. ב־'65 כבר נוסחה באו"ם האמנה לחיסול כל צורות האפליה הגזעית. "באופן אירוני, לאפיזודה הנשכחת הזאת היתה השפעה חמורה מאוד על

התפתחות דעת הקהל הבינלאומית והחוק הבינלאומי ביחסם לישראל ול־ציונות", העיד ד"ר רוזן המונה. "כך זה קרה: בשלב מוקדם של הדיון (מארס '65) ועדת המשנה הגיעה להסכמה מהירה לאמץ סעיף מיוחד המגנה את האפרטהייד כצורה של גזענות, ברומה לנאציזם ולניאירנאציזם. מאחר שה"שואה עוד היתה טרייה בתודעת פעילי זכויות האדם – כמו גם גל מגפה של אירועים אנטישמיים בעולם – הנציגה האמריקנית... הציעה לשלב באמנת האו"ם גינוי ספציפי לאנטישמיות. "הנציג הסובייטי, שנתמך בעוז על ידי מומחים ממורה אירופה, יצא בה"תקפת נגד, והגיש תיקון שהוסיף גם את המילה 'ציונות' לרשימת צורות הגזענות". הושגה פשרה שלפיה הורירו כל התייחסות ספציפית לסוגי גזענות (חוץ מאפרטהייד).

באוקטובר '65, הזכיר רוזן. "באמצע עות הטקטיקה הפקחית הזאת בריתה"מ הצליחה בפעם הראשונה להוריק את האידיאולוגיה והתעמולה שלה נגד הציונות והיהדות על הכמה העולמית.

”

הפגנה נגד ההחלטה בכיכר מלכי ישראל צילום: יפפא, אוניון דן הדני

הפגנה נגד ההחלטה בכיכר המדינה צילום: יפפא, אוניון דן הדני

מוסקבה וכתה בניצחון כפול". הצלחתה של בריתה"מ למנוע את הכי"ללת האנטישמיות כאחד מסוגי הגי"זענות גרמה לזנזן ארוך טווח. העולם חדר לייחס משמעות מוסרית, פולי"טית וסמלית להשמצת יהודים ולש"נאת יהודים. נוצרה אווירה מתירנית. בריתה"מ מיסדה לראשונה את החיבור בין ציונות לנאציזם – מה שפרץ אחרי"צה ב־'75.

בשנת 1987, במסגרת ראיון איתה, קבעה השופטת בן עתו: "משהו דומה מאור"למה שהיה בשנות ה־30 מתחיל להתרחש. זה לא חייב להיות שואה נור"ספת, זה יכול להיות אסון ממין אחר. העולם מוכן היום לשנוא את היהודים, לעשות דה־לגיטימציה ודההומני"זציה של יהודים. ממסגרים אותנו כאויבי העולם, כך שמה שצפוי לקרות ליהודים יתקבל כדבר שמגיע להם. זו תהיה הפקרה של היהודים וציר חופשי שלהם – בשם האו"ם".

פרופסור מעוז עזריה הוא גיאוגרף תרבותי, פרופסור מן המניין בחוג לנאטורפיה ולמיד"פבנה באוניברסיטת חיפה ואיש מוסד הרע"ל לחקר הציונות מחקריו מתמקדים בפוליטיקה של שיום רחובות, בתהליכי הנאחה בישראל ובגרמניה, ובהיסטוריה התרבותית של תל אביב ודימויה בתרבות הישראלית

באופן אירוני, לאפיזודה הנשכחת הזאת היתה השפעה חמורה מאוד על התפתחות דעת הקהל והחוק הבינלאומי ביחסם לישראל ולציונות